

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на четверть року 2 „ 50 „ місячно . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублів або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюро газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съват о год. 5. по пол.

Редакція і Адміністрація „Буковини“ находит ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Наділанім“ по 10 кр. від стрічки.

Торговля і промисл.

II.

Не інакше діє ся із закупином річий, селянинови потрібних. Давно потребував селянин клевця, сверла, або іншої річи, то йшов до коваля, щоб сей ему се зробив; потребував сірака, то ішов на ярма-рок і приступав до другого газди, що носив звій сукна під пахою, або другий сірак наверх свого, сорочку купував у тих, що свое полотно продавали, так само каплюх і інші потрібні ему річи.

Нині від всего того є крамарі, що селянинови всего, чого він потребує, куплять на гурт у фабриці, відпродадуть меньшому крамареви в місті, той сельському крамареви, а той вже перепродасть селянинови, розуміє ся, порахувавши собі кождий, за свій труд, час і вложений гріш, добрий заробок, котрий заплатити ему мусить селянин з рілі, свого рільничого господарства. Так само має ся річ з мукою, цукром, рижом, нафтою і всім, чого потребуємо купити. Мусить оно перейти кілька рук, заким до нас дістане ся, а селянин-рільник з свого кластика землі, або зарібку, мусить оплатити не лише фабриканта, що его сирий витвір перерабляє, але і цілу зграю кущів-посередників, — що будуть помагати ему свою працю продати, будуть для него купують товари

у фабриці. А гроші ті, що селянин за ту услугу платить, не малі мусять бути, коли живе з них тьма тьменна купців по містах і селах, богатіють ними і маєтки складають. Деж прото наш селянин, або і кождий, що потребує всего купити, може мати гроші, коли мусить оплачувати тілько народ, що з него — просто сказавши — наживу має і богатіє?

Та не один скаже: годіж нам без всего обходити ся, годі позбутись нам уживання витворів фабричних, та заграничних, які з поступом часу і високою просвітою стали і для селянина майже необхідні. А коли уживане витворів фабричних і купованих стало конечностю, то неможливо самому фабрику отворити, або ще і купцем бути? Найшли би ся правда і по селах богачиска, що могли би заводити і фабрики, та промислові підприємства, є між нашими людьми справні та проворні люди, що могли би за крамарство взяти ся або і взяли ся вже. Та який нам хосен з того? Не будемо платити на сего то на того, не буде з мізерії нашої зарабляти сей то другий? Справді, так оно є. Хоть безперечно лішне, аби гроші ішли до рук свого чоловіка як чужого, бо то член нашого народу, але се загальної біди хліборобської, нужди народної не поправить. Найліпше щоби гроші ті, що забирають від нас ріжнородні крамарі, барішівники,

гуртівники і фабриканти, лишали ся хоть в часті таки в нашій кишени. Треба нам отже брати ся до торговлі і промислу так, щоб они стали жерелом доходу не одного або кількох людей, а цілого села, повіту, а тим і цілого народу. Треба справу торговлі і промислу поставити так, щоби доходи з крамниці йшли не до кишень одного чоловіка, що крамарством занимає ся, а ділили ся поміж тих, що в ній товари купують, щоб зицьки з фабрики мали ті, що з неї побирають продукта.

Отже головним змаганем нашим повинно бути: усупільнене торговлі і промислу, бо в той спосіб всі три галузі господарства народного, рільництво, промисл і торговля сполучили-б ся в одних руках, а селянин наш охоронив би ся в сей спосіб від визиску, яким его нинішній спосіб торговлі і промислу придавлює і нищить. Для осягненя тої цілі, треба старати ся, щоби в кождім селі була крамниця не приватна, для користі одної або кількох осіб, бо се на нічо не придасть ся. При нинішній конкуренції і малім засобі гроши, крамар такий буде або визискувати людей, щоб як так животіти, або загирить і той грейцар і працю свою і цілої родини, яку в крамницю вложить. А коли-б і яким чином удержав ся і розбогатів, то не усуне тої нужди народної, котрої причиною в великій мірі нинішній

Кельнер! пива!

Гю де Моассанта.

Чому сего вечера війшов я до шинку? Не знаю. Було холодно. Дрібненький дощик-капусничок капотів, легка мрака прислонювала полуміни газові. З вікон склепових било ясне світло і освічувало вогкій воздух і заболочені ноги проходжих.

Я не мав перед собою ніякої мети, лише волочив ся по обіді троха. Перейшов через Crédit Lyonnais, через Rue Vivienne і ще інші улиці. Нараз замітив я великий, до половини запханий шинок. Поступив там без найменшої причини. Сираги я не мав зовсім.

Тут вишукав місце, де не було за великою стиску та усів коло одного, по виглядові старого вже добродія, що смалів з двокрійцарової, чорної як смола файки. Сім чи вісім куфлів, що перед тим стояли на столі вказували, кілько він вже перепустив крізь горло. Мене не цікавила ся людина. На перший погляд пізнав я, що се піячина, один з тих сталих гостей, що приходять рано, коли отвірають шинок а відходять в ночі, коли зачиняють.

Убраний був нужденно, на середині голови его видніла ся вже лисина, довгі косміки волосся перцевої краски спадали на ковнір его сурдути. Его одієне, троха за вільне, було мабуть зроблене в тім часі, коли его тіло було повнішче. Чи мав він камізолью? Думаю, що ні.

Коли я сів коло него, сказав він до мене спокійним голосом: „Як ся масп?“

Я миттю обернув ся і глянув остро на него. Він спітав дальше: „Ти мене мабуть не пізнаеш?“

„Ні.“

„Де Баретто!“

Я оставнів. Се був граф Іван де Баретто, мій шкільний товариш...

Подав ему руку і був так здивований що не міг промовити ні еловечка.

В кінці я вистогнав: „А як же тобі повідомити ся?“

Він відповів з великим спокоєм: „От! яко тако.“

Онієля замовк. Я хотів бути сердечним і шукав за фразою: „І що-ж порабляєш?“

Байдужно відповів: „Бачиш!“

Я почув, що кров підстутила мені до лінця, але говорив дальше:

Він дмухнув легко хмари диму і відказав: „Що днини те саме.“

Відтак ударив десятаком по марморній столі і кликнув: „Кельнер два пива!“

Далекій голос відповів: „Два пива на четвертий стіл.“ Другий, ще більш віддалений голос кликнув сильно: „Добре.“ Онієля з'явився слуга з білою запаскою і приніс дві склянки пива, при чим, під час бігу кілька капель упало на землю.

Де Баретто випорожнив одним душком свою склянку і поставив на стіл, обтираючи вуса.

Питає ся мене: „Що чувати нового?“

Я не знав властиво нічого нового і видусив: „Нічого, мій товариш. Я кунець!“

Своїм ще супокійним голосом питає ся він даліше. „І... се тебе займає?“

„Ні, але що хочеш? Предсії треба щось робити.“

„По-що?“

„Ну, щоби заняти ся.“

„Але яку мету се має? Я, як бачиш, нічого не роблю, нікели! Коли хто не має грошей, то розумію ще, коли працює. Але як має ся на прожиток, то се пісєнінця. По-що працювати? Чи се ти робиш для себе чи для другого? Коли ти се для себе робиш і се тобі робить приемість, то добре; але коли се робиш із-за дружих, то ти дурак!“

Положив свою люльку на марморовий стіл і крикнув знова: „Кельнер! склянка пива!“ та докинув: „Бесідоване викликує у мене спрагу. Я до сего не привичаєні. Я не роблю нічого, живу з дня на день і старю ся. Коли буду умірав, не тужити-му ані жалувати за нічим. Не маю ніяких спогадів крім сего шинку. Ані жінки, ані дітей, ані журби ніякої. Се найлучше так!“

Випорожнив склянку, котру ему принесли і почав знова курити.

Оставній дивив ся я на него і поспітав:

„Але-ж ти не все був таким?“

„Прошу дуже, все! Вже яко гімназист.“

спосіб продукції фабричної і торговель. Натомісъ потреба заложити в кождім селі крамницю товариску при читальні Просвіти (на Буковині так само при читальні Рускої Бесіди), або ще ліпше при товариствах самопомочі „Поміч“ (бо там є самостійна організація, з котрої чистий зиск по обніженню частини на побільшенні крамниць, розділював би ся поміж тих, що товари в крамниці купують. В такім краї, мав би інтерес купувати кождий громадянин, не треба би его наганяти, та напоминати, бо знати би вже в самім початку роботи, що по році і ему щось звідтам капне. Через такий устрій, виробила-б ся єдність між людьми, котрої нині так всюда не достає, зміг би ся оборот грошевий, а через то і зиск до розділу міг би бути більший. Се була би отже перша користь усупільненої торгівлі, що зиски, котрі тонуть нині в кишеньках множества крамарів міських і сільських, становили би дохід купуючих, а іменно нашого селянства.

На сїм не кінчить ся задача усупільненого крамарства, бо і не много запомогла би ся суспільність, коли би крамниця розділила між ню зиски численних вправді малих крамарів, але по більшій часті нуждарів, що ледви животіють. Більша часть високої ціни за товари тоне в кишеньках численних посередників та гуртівників, з котрих кождий на товарі, заким до нас з фабрики прийде, мусить щось заробити, через що товар значно в ціні підноситься, дорожіє. І тих то посередників усунути, се друга задача усупільнених крамниць товариских. Задачею крамниць товариских, купувати товари не у купців в малих містах, або і гуртівників великоміських, а просто з фабрик і від продуцентів, щоби тим чином обнизити ціну товарів, то є частину грошій, які селянин нині за ті товари видає, облишити в его кишени. Так само і все, що крамниця від се-

лян купує, повинна відprodувати не першому ліпшому гандляреві, а відставляти впрост до фабрик, або на головний ринок, і підвищуючи тим способом ціну селянських продуктів, має збільшити їх доходи з рілі. Се отже була б друга задача крамниць: зменшити селянинови нинішні видатки на закупно потрібних ему товарів і збільшити їх доходи з продукції рільничої.

Ціли тої не могли би крамниці осягнути, коли би кожда окремо сама о собі стояла. Бож преї не можливо, щоб крамниця записувала 10, 20 фунтів сувічик, міх рижу, голову цукру, або інші дрібну річ впрост з фабрики, або від продуцента. В такій роботі не стала би, як то кажуть, шкірка за виправу. Товари були би дорожі як тепер є. В тій цілі усі крамниці в повіті мусіли би злучити ся в один союз, звязок повітовий, котрого заряд, замавляв би товари в головних фабриках на всі крами в повіті, а замавляючи нараз за велику суму, міг би купити їх о много дешевше, як коли-б кожда крамниця окремо про себе товари замавляла. Представмо собі, що кожда крамниця сельська потребує річно товару за 10 тисяч зр., то звязок такий із 100 крамниць замавляв би товарів річно за 1 мільйон зр. Фабриканти і доставці інакше цінить відбирателя на такі великі гроші, стоять о него, дають ему ріжні улегшення і опусті, дбають, щоб его не утратили, а до тогож і достава вагонами о много дешевше контувала би. В той спосіб товари в наших крамах могли би бути що до якости найліпші і в ціні найдешевші, з чого зиск мали би тільки ті, що товари в тих крамах купували би. Так припустім, що господар, котрій річно побирає в своїй крамниці товару за 100 зр. одержав би по році 3 зр. зиску, то других тілько зашпаровував би він собі в кишени через то, що товари були би знач-

но дешевші, а третих тілько зискував би, продаючи свої витвори в крамниці, в котрій ціна за них була би вища. Так зискував би на своїй крамниці річно 9 до 10 зр. котра то сума при малих доходах селянині, досить велика, щоб єї не маловажити і о ню не стояти. При початковім обороті приходила би в село річно сума тисяч до два тисячі ринських, котра нині марно пропадає.

Що значить у великих доставців і фабрикантів, відбиратель на велику суму, і який з сего може бути хосен для купуючих, видно із так званих менажів військових, що існують при деяких полках, пр. в Аграмі. Управа полку закладає для всого свого війска, крамницю товарів споживчих (віктуталів). Кожда компанія і вся саржа побирає там все, чого їм до менажі потрібно, як муку, риж, нафту, цукор, каву і все інше. Доставці і фабриканти зголошують свої оферти до тої управи і оден перед другим опускає в ціні, щоби лиш від него товари побирати. Предкладають пробку і складають кавцю, що товар не буде гірший від пробки. Кожду доставу контролює лікар військовий і порівнює з пробкою, а на випадок злої достави, відкидається єму цілий транспорт і купують з его кавцій іншій товар. Та мимо так строгих условій, ціна товарів низша як в кождім іншім склі, а кромі того відкладає управа частину зисків, на фонд резервовий, розділює що місяця частину зисків на кожду компанію, а під час маневрів дає певну суму на поліпшене харчу для вояків. Таку то силу має сполучена громада людей одного полку; а яку-ж то силу мали би наши крами, сполучені в оден повітовий звязок?!

„Але-ж се не жите, мій любий! Се страшно! Ти мусиш щось робити, щось любити, мати приятелів...“

„Ну! Я встаю в полуздні, приходжу сюда, сідаю, пью пиво, чекаю до ночі, обідаю, пью пиво. Опісля о пів до другої над раном вертаю домів, бо о тій порі зачиняють. Се мене лютить найбільше. Від десяти літ пересидів я щість літ на тій лавці в кутку, а проче переспав на ліжку. Часами балакаю зі сталими гістями.“

„Але як ти приїхав до Парижа, що ти робив тут?“

„Студіював права... в каварні „Medicis.“

„А потім?“

„А потім я перепав і прийшов сюда.“

„По що-ж ти завдавав собі тільки труду?“

„Що-ж хочеш? Предсії годі свій вік вікувати в Quartier Latin. Студенти роблять за много галасу. Тепер я вже зі свого місця не рухаю ся. Кельнер! пива!“

Я думав, що він шуткує з мене і питаю ся даліше:

„Ну! будь-жеж щирий! Ти мав велику грижу. В кождім слухаю нещасливу любов? Се нещасте тебе так прибило! Кілько літ маєш?“

„Вже 33 роки. Але виглядаю найменче на сорок п'ять.“

Я глянув на его лиці. Поморщеній, пересичений вид, видав ся мені старечим. Він мав величезні брови, великі вусики і густі залишки.

„Справді! — сказав я — виглядаєш на старшого, як ти є. Ти певно мав грижу?“

Він відновів: „Ручу тобі! ні! Я старий бо не виходжу на сівіжий воздух. Нічо не руйнує більше як шинкове жите.“

Я не міг ему йняти віри: „Ти певно много вживав?“

Але й на се потряс головою і сказав: „Ні, я був дуже розсудний.“ Відтак звернув очі на полумінь газову і толкував: „Коли я лисий то винен тому газ. Газ, се ворог волося. Кельнер, скланка пива! Ти не маєш спраги?“

„Ні, спаси-Бог! Але справді ти мене цікаєш. Від коли ти такий бездушний? Се не природне, не нормальне. Щось в тім мусить бути!“

„Так, се датує ся ще від моїх дитинних літ. Коли я був ще малим, один удар мене оголомшив.“

„Що-ж се було?“

„Хочеш знати? То послухай! Ти тамиш ще той замок, у якім я виріс? Ти-ж відвідував мене п'ять, чи шість разів під час ферій. Ти пригадуєш собі ту велику сіру будівлю з гарним парком і довгими дубовими алеями? Ти не забув моого батька і моєї матери; обі поважні і величезні особи.“

Я боготворив мою матір, бояв ся батька, обое поважав і привик до сего, що всі перед ними корили ся. Для околиць були они пан граф і пані графіня, а також наші сусіди: Таннемар, Равела, Врамевіль, оказували моїм родичам особливше поважане.

Я мав як раз тринайсімий рік. Був веселий, всім вдоволений, аж палів ся до житя, як ве в тім віці.

Се було під конець січня — кілька днів перед моїм поворотом до гімназії. Я грав ся в гущавині парку коли, біжуши крізь алею, замітив вітца і матір, як проходили ся.

Я тямлю, як би се було вчера. Дня того віяв сильний вітер. Цілий ряд дерев погинав ся під вітром і, здавало ся, видавав глухі звуки.

Листе вже пожовкле, літало по воздухах

як шашки, падало і катило ся як малі звірятка по землі.

Надійшов вечір, смерклло ся. Як лиш я спостеріг моїх родичів, почав бігти за ними потихоньки, щоб їх налякати.

Але кілька кроків перед ними, я задержав ся перестрасений. Мій батько кричав розлюченій:

„Твоя матір дурна! Вирочім се не йде про твою матір, а про тебе. Я кажу, що потребую грошей і жадаю, щоб ти підписала.“

Матір відказала рішучо: „Я не підпишу. Се майно Івана. Я бережу се для него і не хочу, щоб ти з своїм товариством се проратив так, як свою спадщину.“

Тепер обернув ся батько і аж трас ся від гніву, хватив свою жінку за горло, а другою рукою почав її бити по лиці.

Мамин капелюх упав на землю, єї волосе розіпело ся; силувала ся оборонитись від ударів; але се її не вдавало ся. А батько, як бішений бив раз по раз. Она впала на землю і сковала лице в долонах. Він качав нею, щоб єї ще бити і відслонив єї лице, закрите руками.

Що-до мене, мені здавало ся, що се конець сьвіта, що земля западає ся. Мною заволоділа відраза і страх, як на вид незвичайних річей, страшних катастроф, нерозгаданих мар. Моя голова дитинча закрутilla ся. Я почав з всіх сил кричати сам не знаючи чому, з відрази, страху і болю. Мій батько почув мене, підніс ся і кинув ся на мене. Я думав, що він хоче мене убити і утік як дикий звір при нагінці просто в корчі.

Так гнав може з годину, може зо дві — не знаю. Настала ніч, я впав на мураву і лежав траплений боязно, а тремтів від великої грижі.

З широкого сьвіта.

Поганою справою займає ся вже довший час Німеччина, а то процесом поліційного урядника Тавша. Справедливо кажуть, що то був і тепер ще в процес правительства против того побічного правительства, яке в Німеччині все викликувало непорозуміння. Тавш тепер стане перед судом за кривоприєту, за образу цісаря і невно буде засуджений: однак праса енергічно дамагає ся, щоби справу доходити пильніше і докладніше, аби відкрити тих *Hintermänner*, які криються за Тавшом. Такі погані справи дають прасі досить матеріалу до ріжких комбінацій, але що цілком безпекного годі тепер вже про є писати. До таких комбінацій належить зачислити вісті, що міністер фінансів Мікель подає ся о димісію, бо парламент не хоче підвищити учительям службових додатків. Але що в Німеччині все когось винаходить, котрий носить ся з гадкою демісіонувати, то сей вісті не приписують поки-що жадні ваги.

Іспанія перебула після великої втіхи немалий страх, а все задля повстання на острові Куба. Головний організатор і властива душа повстанців Мацео виав у битві, а з ним також син другого проводиря Гомес. З того запанувала в Іспанії велика радість, по містах відбувалися демонстрації; і дійсно була причина радуватися, бо се всі признають, що по смерті Мацео втратили повстанці свою силу і надію ім тепер не довго вже операти ся силі іспанських війск. Але ось що скоро опісля з'явилось: Хтось розпустив по сьвіті погану вісті, що Мацео не помер в битві, але его прибічний лікар Зертуха, підкупленій іспанським генералом Вайлером, отрів его. На сю вісті обурилися особливо американські Сполуки Держави, котрі давно вже задумували Кубу відкупити від Іспанії, а тепер симпатизують з повстанцями. По американських містах відбувалися демонстрації против Іспанії, утворилися відділи охотників, котрі хотіли помогти повстанцям, а посол Камерон поставив в парламенті внесене, щоби повстанців узнати воєнною стороною. Коли-б се стало ся, то Сполуки Держави могли би стати отверто і чинною стороною повстанців. Сего настришила ся Іспанія, бо не бракло в Америці і таких голосів, що жадали війни з Іспанією. Але холодний розум теперішнього президента Клевленда усмирив розбурхані філії і секретар заграницьких справ Ольней заявив іспанському амбасадору, що як

Мене морозило, а може був я й голодний. Зійшло сонце. Я не посмів ані піднести ся анійти, ані не міг дальше віткати, бо боявся стрінути батька, котрого я вже не хотів бачити.

Може був би я так з нужди і голоду згинув у стін гори, коли-б польовий мене не найшов і на силу не завів до дому.

Родичі виглядали тепер як все. Лише мати сказала: „Якого ти страху нагнав мені, недобрий хлопче! Я цілу ніч не спала.“ Я не відновів нічого, лиш почав плакати. Батько не озвався ні словечком.

Вісім днів опісля я вернув до гімназії. Тепер, приятелю, все вже для мене пропало. Я бачив відворотну, зду сторону річій; добре і не замічав уже від твоїх днінніх. Що в моїй душі з'явилось? Що за з'явице перевернуло мої гадки? Я не знаю. Але вже не маю до нічого чутя, до нічого охоти, не чую до нікого любови, не маю нікого бажання, ніякої жадоби, ніякої надії. А все бачу матір, як лежить в алеї на землі, як є батько валить пістуком. Мати умерла перед кількома літами. Батько ще жив. Але я его вже не бачив. Кельнер, склянку пива!“

Принесли ему пива, котре вихилив в одній хвилі. Але коли взяв свою лульку, дрожав так дуже, що аж розбив її. Тепер зробив розлучливий рух і замітив: „Бачиш, се правдива грижа. Заки засмалю нову лульку, потребую місяць часу.“

Відтак штурнув нею на комінату, повну диму і пари і кликнув: „Кельнер! склянку пива і нова лулька.“

Переклада
Гали Кордуба

довго президентом е Клевленд (до 4-го марта 1897), може Іспанія бути спокійна. До того часу надіє ся Іспанія побити повстанців цілковито і усмирить остров, а тим самим усунено би причину евентуальної війни. Ціла ся справа народила в Європі богато галасу і навіть тепер ще праса не успокоїла ся та все вказує на можливість конфлікту. Але мабуть до того не прийде, бо з ослабленими повстанцями, котрі після втрати свого проводиря впали на духу, можна при потрібній енергії упорати ся; з другої сторони веде ся Іспанія зле на Філіппінах, де повстане з кожним днем ширить ся. Тепер вже і там потрібно більше іспанського війска, а власне сего бракує. В таких клопотах не була Іспанія вже від віків.

У Франції лучив ся дуже рідкий випадок, що парламент накидує правительству велику суму на військові видатки. Бувши міністер маринарки Льюкоша підніс в бюджетовій комісії французького парламенту, що французька флота в порівнянні до маринарки тридержавного союза слаба, що она взагалі в злім стані і що треба перевести основну реорганізацію її, а на ту ціль треба правительству ухвалити 250 мільйонів франків. Переслуханий в сїй справі міністер Беснар заявив, що вправді французьку флоту треба в дечім поправити, однак справа не стоїть так дуже зло, як єї представляє Льюкоша. Після такої успокоюючої відповіді парламент відкинув внесене Льюкоша. Та проте заміна та рухливість Французів обличив в справах маринарки, на котру звертають тепер найсильнішу увагу і що порівнюють все французьку маринарку з англійською і німечкою.

Про балканські краї скажемо лише коротко найважнійше: В Румунії відало, як звістно, міністерство Стурдзи задля справи митрополита Генадія, котрого Синод усунув з того становища. З того заворушив ся цілий край і всюди відбувалися демонстрації в користь Генадія. Вкінці удалося ся справу полагодити так, що Синод відтягнув свій засуд. Генадій добровільно уступив із свого становища, а на його місце вибрано бувшого митрополита Георгія. — Сербія перебуває тепер міністерську кризу. Король не потвердив ухваленого вже екзекуційного закона і задля сего міністерство Новаковича подало ся в димісію. На ждане короля буде міністерство дальше урадувати, поки в скупишині ухвалить бюджет. — Болгарське собрание вело тепер наради над адресою до князя. Опозиція дуже остро напала на правительство задля над'ужити при посідних виборах, але більшість підтримала правительство і оно вийшло з твої кампанії побідоносно. Перед осібним судовим трибуналом веде ся тепер карна розправа против убийників бувшого президента міністрів Стамбулова, а іменно против Георгієва, Туфекчаєва і Галева. Якось трохи пізно нагадали собі болгарські суди довести єю справу до кінця, а як там річи ведуться, готов і сей процес скінчити ся на нічім.

Вісті, яку подала праса про російсько-хінську умову, показує ся правдивою. Після неї має Росія будувати залізниці на хінській території і ними управляти, а Хіна може по 30 роках відкупити собі ті залізниці, коли буде мати стільки гропій... За те Хіна з'обовязала ся узбройти Порт-Артур і інші пристани і не відступити їй жадній чужій державі, але Росія наслучай війни може в них збирати своє військо і тим забезпечувати своє становище. Ну, більше нічого не потрібно Росії, аби мати Хіну в руках; роздражнене Англії стає цілком зрозуміле.

А на кінці скажемо що дещо про Туреччину. До всіх безпорядків виринули ще на верх церковні справи. Румуни вибрали собі свого митрополита-екзарха, і сей помимо спротивлення патріярха уряду, бо певний підпори султана. В Іскубі номер епископ; більшість твої дієцезії становлять Сербія, але помимо того став епископом Грек Амвросій. Сербія обурилися справедливо і грозять, що віднадуть від патріярха та відновлять ексархат, який мали ще перед битвою на Косовім Полі. Патріярх не хоче вислухати справедливого жадання Сербів, хоче знає, що готов лише остати грецьким патріярхом. Відносилися сї дуже подібні до наших на Буковині.

Що ж до політичного положення, то тепер по повороті російського амбасадора Неліова, котрий по дорозі з Петербурга до Царгорода поступив до Відня і порозумівся в сїй справі з нашим міністром заграницьких справ гр. Голуховським, надіються на енергічної акції амбасадорів.

НОВИНКИ.

Чернівці, дні 28-го грудня 1896.

Галицький краєвий сойм отворив вчера маршалок гр. Станіслав Бадені промовою, в котрій підніс сегорічний незлив урожай, з чого наступить бодай мала поправа невідрядних економічних відносин. Про дороговий закон згадав гр. Бадені, що проект закону накладає на більшу посільність більші тягари, як они доси поносили, але се відповідає справедливості і тому належить сей закон прихильно приняти. Реформи громадського закону не обговорив маршалок, бо правительство поробило лише перші почини в сїй справі. Згадавши ще бюджет на 1897 р. продовжив гр. Бадені свою мову по руски: „Витаю щиро і сердечно заступників руского народу та запрошує вас до спільної праці. Як завжди так і тепер товарищать вам мої бажання, щоби ви, крім довіріем своїх виборців, разом з нами також і вашою цеголкою причинили ся для добра цілого краю і свого народу, котрого єсть цирическими синами.“ Свою промову закінчив маршалок трикратним окликом в честь цісаря. — Заступник правительства, намістник кн. Сандіушко згадав рух вічевий і справу народного школництва, додавши, що треба збільшити число учительських семінарій і будувати народні школи. Вкінці підніс намістник, що еміграційна горячка в Галичині майже усталася, бо бразильське правительство не хоче приймати емігрантів, а доля повернувших з Америки людей відстрилає других від еміграції. — Опісля згадав ще маршалок гр. Бадені про номерних послів і підніс справу регуляції плати краєвих урядників. — Відчитано інтерпелациі пос. Тшеческого в справі пошанування съят військовими властями, а пос. Чех в справі відшкодування за вибивану худобу. — Пос. Бернадзіковський поставив нильне внесене, щоби вибрати комісії з 7 членів для уложення адреси до корони. За внесеним промовляли внескодавець і пос. Окуневський, а против пос. Абрагамович, Іщенковський і Мерунович, а при голосуванню цілі справа упала. Справоздання краєв. виділу приділено поодиноким комісіям. Маршалок повідомив, що гр. Станіслав Дідушицький, пос. з більшою посільнотою коломийського повіту зложив посольський мандат. Сего дні відбуває ся друге засідане, на котрім настуਪить верифікація кількох виборів.

Товариство руских робітників „Родина“ у Відні мало дня 13-го грудня с. р. свої другі загальні збори, про котрі дістаємо з Відня таке спрощоване: Головою зборів вибрали академика Р. Сембраторича, котрий покликав на секретарів тов. О. Калужняцького і акад. Вол. Загайкевича. Т. Калужняцький відчитав протокол з перших загальних зборів, відтак спрощоване з діяльності виділу в адміністраційнім році 1896. Не сповна цієї року існує се товариство. З початку не легко було зібрати наших людей в одну громаду тай тепер тяжко надати нашему товариству силну організацію. Тому і спрощоване виділу не може бути таке съйтле, як би повинно бути. Обороту каєвого мало товариство 70 зр. 46 кр., розходу 34 зр. 27 кр., остасе ся в касі 36 зр. 19 кр. Товариство складає ся доси з 50 членів. Виділ відбуває що місяця засідання. Під час свого урядування устроїв виділ з вечериці для членів. Від початку жовтня с. р. вийшло товариство в близьші зносини з акад. тов. „Січ“, котре приділило виділови до помочи т. Р. Сембраторича. Виділ устроював кождій неділі товариски сходини, а на них устроював від часу до часу відчити. Відчити були слідуючі: 1) Др. Вол.: Про працю фізичну; 2) М. Кордуба: Коротка історія Русі; 3) Р. Сембраторич: Організація праці I. част.; 4) Р. С. Організація праці II. част.; 5) К. Домишевський: Бідний чоловік; 6) Р. Сем-

братович: Тарас Шевченко, яко речник горожанської рівності. — Читальня товариства складала з елітних видавництв: Буковина, Громадський Голос, Читальня, Батьківщина, Правда, Галичанин, Monitor і книжочки „Проєкті“. Опісля удалили збори на представлена комісії контролльної уступаючому виділові абсолюторию.

До нового виділу вибрані: Павло Будзанюк, Михайло Богайчук, Іван Мельник, Роман Сембраторич, Василь Коцко, Ваціль Поворозник і Андрій Ференчак, на заступників Йосиф Дречевич, Іван Томех і Микола Туркинович. На суді мирових Володимир Загайкевич і Іван Стецьків, до контролльної комісії Степан Зинич і Василь Івасечко. При дискусії над справами товариства запала ухвала подякувати Св. Виділові ім. Шевченка, що даром надрукував статути для нашого товариства.

*П. Будзанюк,
голова.*

*О. Калужняцкий.
писар.*

З фінансової дирекції. З Відня доносять, що директор черновецької фінансової дирекції, радник двору Франц Шмідмаер перенесений до Стирії, а на його місце іменованій директором черновецької фінансової дирекції Іван Колазий, дотепер старший фінансовий радник у Відни.

Сумний ювілей. Посол др. Стефанович говорив в раді державній також про цемент на Буковині. Тепер небавом, бо 1-го січня буде 28 літ, як пенсіонований капітан Франц Морбізер найшов вперше поклад цементу в буковинських Карпатах. По великих трудах удалося ему вибудувати в Стражі фабрику цементу, але справа скінчилася погано: процесами. На тім скінчився і виріб цементу на Буковині. Може промова д-ра Стефановича спонукає інтересовані круги заново заняти ся цею справою.

Руский народний театр, що тепер дає представлення в Калуші, і переїде небавом до Долини.

Народне віче скликає „Подільська Рада“ на день 14-го січня 1897 р. до Тернополя до павільйону в міській городі. На дневнім порядку стоять: ординачия виборча, економічне положене і громадський закон.

Гарний дарунок різдвяний. Молодоческі Narodni Listy одержали з Петербурга з віридо-стого жерела вість, що російський цар знесе на різдвяні съвята ґрунтівий податок і скаже відписати податкові залегlosti. Притім має ся Москалів і Чехів трактувати на рівні. Ґрунтівий податок буде на такий час знесений, поки дохід зі землі не буде такий, яким був перед роками.

Нешасливі випадки. В Репужинцях лишила Елена Портей свою 3½-літніу дитину саму в в хаті, а коли вернула, найшла єї вже страшно понарену. Дитина вмерла по великих муках за два дні. — В Чункові обходився 18-літній Онуфрій Чокалюк так неосторожно з машиною, що дістався під колеса і на місці погиб.

Убив свого батька. Перед місяцем, а то дні 21-го листопада с. р., зник у Великім Кучуріві, селі черновецького повіту, мужик Мати-

щук. Коли старшого сина Думитраша питали, де дів ся батько, він все відповідав, що батько пішов до Румунії шукати роботи. Однак молодший брат Думитраша знат, що сей жив в незгоді з батьком і підрізвав, що Думитраш убив батька, але нічого о тім не говорив, бо бояв ся, що і его постигне така сама доля. Минувшої пятниці прийшов Думитраш Матищук зі своїм молодшим братом до Чернівців, бо мав відсідти три дні арешту за збиране дров в лісі. Коли брати працювали, спітав молодший брат ще раз Думитраша за батька. Думитрашеви став жаль і він признав ся, що дня 21-го листопада с. р. прийшов батько пішний до дому і почав сварку з ним. Під час бійки убив Думитраш свого батька макогоном і закопав труна в городі. Те саме розповів Думитраш Матищук перед судом. Єго арештовано, а судово-лікарська комісія нашла дійсно труна его батька в городі закопаного.

Петро Гаврил Лебединцев. катедральний протоієрей Софійского собора в Київі, упокоївся в Київі дні 15-го с. м. в 77 році життя. Покійний був славним на всю Україну археологом і знавцем історії України-Русі. Він був ревним прихильником ширення просвітіти між жіночтвом. В церковно-історичній літературі лишив покійний по собі гарну пам'ять. Він видав дуже багато важливих нових матеріалів до історії Руси-України, добутих ним з петербургських, київських і малоруських архівів. Церковно-історичні і історично-археологічні розвідки Лебединцева печаталися в „Трудахъ Кіевской Духовной Академії“, в „Трудахъ Московского Археологического Общества“, в „Трудахъ З-го археологического съѣзда“, в „Чтенияхъ Исторического Общества Нестора-Лѣтоносца“, в „Кіевской Старинѣ“, в виданнях Кіевской археографічної Комісії і в „Кіевскихъ Епархіальныхъ Вѣдомостяхъ.“ За свої заслуги на полі науки був покійний почетним членом різних наукових товариств, університету св. Володимира в Київі, київської духовної академії і ін.

Помер в Сучаві тамошній лікар др. Моріц Шаффнер.

В інтересі предплатників „Буковини“ аби оминути всякі несприємності, подає адміністрація до відомості, що до побирає передплати і всіх інших грошевих датків чи то на „Буковину“, чи на інші рускі інституції і народні цілі, коли їх хто особисто в Чернівцях хоче передати, уповажнені лише редактор Буковини п. Осип Маковей і касир „Рускої каси“ п. Вячеслав Будзиновский. За гроші зложені на інші руки не ручимо.

Наука, штука і література.

Ілюстрований буковинський православний календар на 1897 рік уже розісланий тим, що його замовили. Продається наша друкарня. Ціна 40 кр.

Начерк історії унії рускої церкви з Римом вийшов сими днями у Львові накладом юві-

лейного комітету, що займає ся обходом унії. Начерк сей то праця почата проф. Іваном Матевим, викінчена о. Діонізіем Дорожинським, а провірена комітетом редакційним. Опирає ся на найдужчих історичних жерелах про унію. Книжка писана приступно, бо призначена для загалу вірних руско-католицької церкви. Видане під технічним взглядом дуже гарне. Сторін 154, великої 8-ки. Ціна 1 зл. Дістати можна в Ставропігійській книгарні у Львові. Дохід призначений на Інтернат сьв. Йосафата.

Літературне Товариство „РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,
має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омеляном Поповичем року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зл. 20 кр. за роцник, а всі 7 разом за 7 зл.

З пересилкою поштовою 7 зл. 30 кр.

„Дністер“

товариство взаємних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одноке руске товариство асекураційне, припоручене Всім. Духовенству і всім вірним через Віреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трьох галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сено в стогах і будинках против шкідогнів за можливо найнижчою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачується ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Дністрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліса „Дністера“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаємних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористіші умови і видає поліси і квіти в рускім языку.

Товариство взаємного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опроцентування по 5 процента. Гваранція цілковита. Уділи по 50 корон. Позички діляться ся тільки властителям реальності, вільних від тягарів, за по-рукою двох членів. З позичок відтягається десята частина на уділ.

Зголосення о діленні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є застуленій, приймають ся.

Рух поїздів зелізничних важний з днем 1-го мая 1896 після середньо-європейського годинника.

Приходить	Поїзди					Відходить	Поїзди				
	послінні	особові	мішані				послінні	особові	мішані		
до Чернівців											
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятини	1128	.	.	657	1028	550					
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глубоки	329	.	.	912	1000	523					
3 Новоселицї, Садагури		.	.		1113	950					
з Чернівців											
До Снятини, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня				347	.	.	941	1029	538		
До Глубоки, Сучави, Яс, Букарешту				1203	.	.	717	1048	616		
До Садагури, Новоселицї										430	621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середньо-європейський час ріжнить ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на зелізниці є 12 год., то на львівському годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

